

Letters 2 Dance

FEMKE GYSELINCK

Een vrolijk doolhof

Pieter T'Jonck
Gezien op 05 maart 2022
kc Nona, Mechelen

In het begin van de 20e eeuw gooiden veel dichters alle oude geplogenheden overboord om 'concrete poëzie' te maken. Poëzie die sprak met letters en letter- en klankbeelden. Aan de lezer om te bepalen waar die typografische parade over ging. In 'Letters 2 Dance' doet Femke Gyselinkc iets gelijkaardigs, maar dan met dansbeelden. Ze stuiteren vrolijk rond, klinken en botsen, maar het is aan de kijker om daar zijn of haar verhaal in te lezen.

05 MAART 2022

Ergens in de tweede helft van 'Letters 2 Dance' ging ik me afvragen hoe de drie performers, naast Gyselinck zijn dat Sue-Yeon Youn en Luka Švajda, erin slaagden om de volgorde van hun toch tamelijk onvoorspelbare bewegingen te onthouden. Naast tal van solo-momenten, telt deze choreografie immers nog veel meer groepsmomenten waarop de choreografie de dansers heel precies op elkaar laat inspelen, alsof ze samen een kleine mechaniek vormden.

Je ziet ook, bijna van in het begin, dat elke danser een enigszins andere taal hanteert. Precieus precies en sierlijk in het geval van Gyselinck. Net niet jolig, maar toch vaak uitgelaten bij Youn. Bochtig-wankel bij Švajda. Maar als ze één lichaam samen bewegen neemt vaak één van die drie 'idiomen' de overhand. De voorstelling doet daardoor al snel aan als een *cadavre exquis* van ongelijksoortige vormen en beelden die toch tot één geheel aaneengesmeed zijn.

De scenografie (Aslı Çiçek, met belichting door Thomas Vermaercke) voegt daar extra complexiteit aan toe. Ze bestaat uit half spiegelende, parallel opgestelde plexiglas panelen. De grootste meten wel drie bij 2 m, en zijn felgeel, dieprood en donkerblauw gekleurd. Twee rokerig grijze, half zo grote verticale panelen schermen rechts midden en links achter nog een hoekje af. Ze creëren, als ouderwetse zetstukken, diepte op het podium, maar maken de ruimte ook onvatbaar. Naargelang het licht immers van achter boven, van voor of van het

voetlicht links komen worden de panelen meer of minder doorzichtig, en ontstaan ook andere lichtpatronen op de vloer.

Dat decor maakt de opkomst van de dansers tot een verrassing. Ze laveren met gezwinde stap zo fluks van verschillende kanten tussen de panelen door dat je meteen weer vergeten bent vanwaar ze kwamen en waarheen ze gingen. Ze verschijnen, op een toverachtige manier. Ondertussen vat muzikante Liesa Van der Aa post achter het voorste grijze plexipaneel, aan een mengconsole met microfoon, met een viool aan haar voeten.

Er klinkt een flard vioolmuziek, een kort loopje op een piano, en dan een hele tijd niets behalve de onregelmatige zachte dreun die van der Aa produceert met een percussiebord. In dat ijle klankdecor voeren de dansers vooraan een paar elegante, zelfzekere armzwaaien en draaibewegingen uit. Daar is niets ‘bijzonders’ aan. Dans zoals te verwachten en te voorzien was, toch tot de dansers door een onzichtbare kracht naar elkaar toegezogen worden. Als ze met de rug naar elkaar een driehoek vormen lijkt hun fier opgerichte ruggengraat plots te verzwakken. Hun knieën knikken onzeker. Youn wappert plots met een slap handje, Gyselinck maakt steekbewegingen met haar hand. Het is een heel andere, half komische bewegingstaal dan eerst, maar ze is er koud mee verbonden.

Het wordt soms werkelijk intrigerend

Dat soort bokkensprongen in de danstaal en de even onvoorspelbare afwisseling tussen solo’s en groepsmomenten zijn het waarmerk van deze ‘Letters 2 Dance’. Die grilligheid heeft een licht frivole ondertoon, bijvoorbeeld als ze dansers samen achter de gele plexiplaat een net niet grappig ballet van vooruit priemende handen uitvoeren. Het doet denken aan een kinderspelletje handen stapelen, maar zonder dat de handen elkaar raken. Daarop volgt wat later een wilde achtervolging. De lichaamsbeheersing is dan even zoek. Maar dan is er weer een uiterst gecontroleerde routine als Gyselinck van achter de rode plaat ijzig traag op de rug van Švajda gaat liggen, er over heen schuift en dan een koprol maakt.

Het wordt soms werkelijk intrigerend, bijvoorbeeld in een lange solo van Švajda. Hij wankelt wat op zijn gebogen knieën, trekt zichzelf op aan zijn neus, en zakt dan weer door zijn knieën. Op één voet zoekt hij dan een nieuw evenwicht, terwijl hij zijn vrije been over het steunbeen kruist. Onnavolgbaar is ook het moment waarop Youn tegelijk voor- en achteruit lijkt te lopen in een haar versie van de ‘moonwalk’.

Waar je echt kop noch staart aan krijgt zijn de constructies die de drie dansers samen vormen terwijl ze over het podium voortkruipen. Ondertussen neemt, haast zonder dat je er nog op let, ook de score van Van der Aa in complexiteit toe, met nog andere klanksoorten (hoorde ik daar een accordeon), live zang en vioolspel. Hoe de dansers erin slagen om elkaar in dat grillige spel toch steeds weer op net het juiste te vinden blijft een raadsel. Hebben de dansers een verhaal in hun hoofd, gaan ze af op cues in de muziek, of volgen ze nog een ander protocol?

Het blijft een open vraag. Achter die open vraag duikt een tweede -eeuwig weerkerende- vraag op: waar gaat dit over? Wat betekent dit? Er is alvast dit: in de loop van het stuk merk je dat het aantal verschillende bewegingen wel aanzienlijk is, en heel veel combinaties toelaat, maar niet oneindig. Er ligt een

duidelijk ‘repertoire’ aan de basis van wat je ziet. Het verbaasde mij daarom niet als ik achteraf las dat Femke Gyselinck vertrok van de idee om een soort bewegingsalfabet te maken, of zoals het programma het zegt: ‘de relatie tussen beweging en typografie, tussen dans en letterbeelden’ te onderzoeken.

Wat we gezien hebben zouden dan een soort zinnen kunnen zijn. Al lijkt het me dan eerder een vorm van poëzie waarin woorden door hun onverwachte schikking en keuze hun vaste betekenis verliezen. Zo zou je ook de zin ‘We surround ourselves with the things that are gone’, die Van der Aa op het einde als een mantra herhaalt, kunnen interpreteren. Maar ook zonder die ‘wetenschap’ is deze ‘Letters 2 Dance’ een prettig schouwspel. Het opent een mentale ruimte waar je vrij in kan ronddolen, zonder dat iemand je zegt hoe dat moet of waar de in- of uitgang is.